

Construir “la pau” és el rol de les religions

Nosaltres, educadors creients, hem d'afrontar el repte d'una educació per al diàleg i la convivència

Malité Cabié

Construir la Pau" és un repte per tots els educadors cristians. Malgrat les dificultats, hem de creure en la força del diàleg intercultural i interreligiós que es revela urgent dintre del nostre món de violència. Les religions monoteistes, amb les quals anem convivint cada dia més, ens prescriuen l'encontre amb el que no és, ni pensa, ni creu com jo", la que el nostre Déu únic ho vol. Urgeix, doncs, buscar camins d'escolta, d'acolliment, d'obertura que esdevinguin fonts" de reconciliació entre tots els pobles i, tots junts, treballar per la Pau.

S'esdevé bastant difícil associar la "pau" amb les religions" després dels esdeveniments del dia 11 de setembre i els comentaris dels mitjans de comunicació i de la gent de carrer m'ho fan més difícil encara. No obstant això, estic ben convençuda que construir la pau, reconciliar les comunitats i restaurar la confiança és el rol de les religions. És per això que treballem, molts companys d'aquí i d'arreu d'Europa, de diverses creences, confessions i cultures, sabent ben bé que la clau de tota educació religiosa és trobar-se amb l'altre, escoltar o, mirar-lo en les seves conviccions ideològiques i religioses per tal d'eliminar tot prejudici. Tots creiem en la força del diàleg intercultural i interreligiós. Tots sabem que "el diàleg és una activitat humana urgent i molt necessària avui. La convivència social, per a ser estable i sòlida, necessita persones que sàpiguin dialogar. Però aquesta realitat humana no resulta gaire fàcil. Es parla amb raó d'una ascètica del diàleg. Exigeix, alhora, maduresa i identitat en cada un dels dialogants, tant si aquests són persones com si es tracta d'institucions". En tant que educadors, ens sentim interpel·lats i veiem que és la nostra tasca ser testimoni d'aquests valors i comunicar-los als nostres fills i alumnes.

No podem negar que les religions, una mica a tot arreu, a Europa i a tot el món, ahir i avui, eren i són fonts de tensions, violència, conflictes... L'espectacle penós que presenta el nostre món en els seus focus de tensions múltiples és terrible i desastrós. Violència metòdica, destruccions en massa, barbàrie i atrocitats són el producte de l'estupidesa humana i de la bogeria assassina que porten tots els fanatismes, tots els extremismes i tots els integritismes.

No obstant això, jueus, cristians i musulmans creiem en Déu, que crida tots els homes a viure junts, a conèixer-se i a estimar-se en la riquesa de les seves diferències. Aleshores, com podem, nosaltres educadors i parents, preparar els nens, adolescents i joves de tradicions diferents a conèixer-se, a parlar-se i a construir la pau tots junts? A l'escola? En família? En la societat?

La pregunta de "com" pressuposa la de "per què?". De fet, perquè comprometre's, com a educador, en el diàleg interreligiós? No seria seguir una moda?

A. El diàleg interreligiós i la convivència en pan amb tothom, un ordre de Déu, un imperatiu de la nostra fe

Déu prescriu l'encontre amb l'altre, el diferent, l'estranger, amb aquell que no es creu igual a mi. La Torà, l'Evangeli i l'Alcorà ens ensenyen el camí, però com cal orientar-se?

"Quan un immigrant vingui a instal·lar-se al costat vostre, en el vostre país.... considereu-lo com un nadiu, com un de vosaltres. Estima'l com a tu mateix" (Lev. 19.33-34)

1. Unes conviccions. Creiem que el diàleg interreligiós es fonamenta en l'origen comú de tots els éssers humans, creats a imatge de Déu (Gn. 1,26). El Déu que segella una aliança a la vegada única per a cadascú i universal amb la humanitat.

Creiem també que l'Esperit del Senyor omple l'univers i, consegüentment, cadascú -jueu, cristià o musulmà- pot reconèixer en l'altre, en tot altre, l'Esperit de Déu que hi ha en ell.

2. El sentit de la pluralitat de les pertinences religioses. El pluralisme religiós és un destí històric volgut per Déu, però el seu sentit últim se'ns pot escapar ja que pertany al mateix misteri de Déu. El discurs de Pere a casa de Corneli: "Ara veig de veritat que Déu no fa distinció de persones, sinó que es complau en els que creuen en ell i obren amb rectitud, de qualsevol nació que siguin..., és el Senyor de tots els homes." (Ac. 10,34-35).

Sant Pau, en el seu discurs a l'Areópag, anuncia la Bona Nova a tots els homes, als atenesos, als filòsofs, epicurs i estoics, a tots aquells que busquen Déu.... a tots i a tot arreu. (Ac. 17)

L'Alcorà ens fa conèixer la mateixa crida: "Oh, vosaltres, els homes, us vam crear d'un home i una dona. Us vam constituir en poble i en nacions per tal que us conegueu entre vosaltres. ' (Surat 49,13)

El Papa, a Terra Santa, ha llançat una crida a l'encontre entre les diferents tradicions, diverses vegades. El rabí Ron Kronish, director de la Comissió Interreligiosa d'Israel, repeteix en un article les paraules del Papa: 'l' Església desitja mantenir un diàleg autèntic amb els membres del judaisme i de l'Islam. Ens escoltem els uns als altres amb molt de respecte i hauríem de cooperar en tot allò que afavoreix la mútua comprensió i la pau."

Aquest mateix rabí cita aquestes paraules del profeta Miquees: "Que tots els pobles vagin pel camí que els assenyala el seu Déu, i nosaltres seguim el camí que ens assenyala el Senyor." (Mi 4,5)

El calendari interreligiós 2001-2002 preparat per l'Associació Unesco de Catalunya per al diàleg interreligiós, amb el títol de *Lleis sagrades, opcions de vida*, vol fer-nos veure la convergència moral que hi ha entre les religions: "La diversitat de creences i de cultures de la humanitat deixa entreveure una convergència moral. Més una prova, la regla d'or, que, en positiu o en negatiu, és present a la majoria de les tradicions religioses o filosòfiques. Amb la seva doble exigència de reciprocitat i d'altruisme, aquesta regla no ha perdut ni una mica d'actualitat, sempre que es vegi en els altres el conjunt de la humanitat i no es reduïxi l'altre i el seu desig a la pròpia visió."

Citarem algunes frases que ens mostrin aquesta regla d'or com a principi universal:

"En la felicitat i en el sofriment, hauríem d'abstenir-nos d'infligir als altres allò que no ens agradaria que

se'ns infligís." Mahava: Yogashastra 2,20

"No fereixis els altres amb allò que et fa sofrir a tu." Buda, Sutta Pitaka, udanavagga 5,18

"Allò que no voldries que et fessin, no ho facis als altres." Confuci: Analecta 15,23

"La bona naturalesa és aquella que es reprimeix per no fer a l'altre allò que no seria bo per a ella."

Dadistan-i-Denik 49,5

"Allò que per tu és detestable, no ho facis al teu pròxim. Aquesta és tota la Llei, la resta són comentaris."

Ilillel: Talmud bab, Shabbat 31'

"Tracteu els altres com voleu que us tractin." Evangeli Lluç 6,31

"No desitgeu per als altres allò que no desitgeu per a vosaltres mateixos." Bahá u'llah: Kitab-i-Agdas, 148

"Allò que us irrita de la conducta dels altres envers vostre, no els ho feu a ells" Isòcrates, Nicolés, 61

Ens adonem que totes les tradicions estan convençudes que fan falta valors essencials per a conviure en pau, però les conviccions no basten, fa falta aplicar una pedagogia i respondre a la pregunta: Com cal fer-ho?

B. Com cal afrontar el repte d'una educació intercultural i interreligiosa?

Hem de viure la pluralitat com a riquesa, i les diferències com a ponts a passar per trobar-se. Hem de viure les divergències com a ocasions per al debat i el diàleg fraterns, serens, objectius i respectuosos... La pluralitat és una riquesa incommensurable. Hauríem de desitjar-la. Hem de meravellar-nos de la part de misteri que conté tothom i cadascú. També hem d'obrir-nos per a descobrir la nostra pròpia riquesa, per tal d'oferir-la als altres i acollir-los.

Tal és la «lògica» desinflada per Déu, transmesa a la humanitat per les nostres tradicions religioses, en la seva essència per als homes que poblen la terra.

"Si Déu ho hagués volgut, hauria fet de vosaltres una sola comunitat, però va voler provar-vos per al do que us va fer. Mireu de superar-vos els uns als altres en les bones accions. Un dia tornareu a Déu i, aleshores, Ell us il·luminarà a propòsit de les vostres diferències." (Alcorà: Surate V, verset 48)

El diàleg interreligiós no és cap diàleg entre religions, sempre és una relació entre persones, i és per això que el nucli de tota educació interreligiosa és l'encontre. Creiem que aquest diàleg és una ordre de Déu, un imperatiu de la nostra fe. Déu prescriu l'encontre amb l'altre, l'estranger. La Torà, l'Evangeli i l'Alcorà ens ensenyen el camí.

1) L'encontre té les seves exigències, ja que implica:

La fidelitat a si mateix. Un educador ha de poder "dir-se a si mateix", parlar en primera persona per tal que l'infant aprengui a forjar la seva identitat i a reconèixer la de l'altre diferent d'ell: tots dos van junts. Un dels nostres amics jueus ens va dir: "el diàleg amb el que creu diferentment del que crec jo és constitutiu del meu ésser i del meu judaisme".

Si és veritat que alguns nens no tenen cap pertinença, l'afirmació dels altres provoca sovint en ells una interrogació fecunda; així ens ho fa veure l'exemple de la petita Soroya.

'Heus aquí un exemple eloqüent: un dia, a l'hora del pati, la Soroya, de deu anys, estén la seva bata a terra i fa la seva pregària davant de la paret. La Laia, una de les seves companyes catalanes, mira la paret i, no veient-hi res d'especial, pregunta en veu baixa, com si descobrís una mena de ritu que no es pot interrompre:

- Però. Què està fent? - Fa la seva pregària -respon la professora.

I per què mira la paret?

Perquè la paret està orientada vers l'est, vers la sortida del sol. És cap allà on es troba la seva ciutat santa, la Meca.

Els nens es van agrupar al voltant de la professora, que continuava explicant al pati què és la pregària per als musulmans i per als cristians... Durant tota la setmana, el tema de la pregària va aparèixer a les classes de religió.

L'apropament cognitiu exigeix un esforç de cultura religiosa per a iniciar-se en la cultura de l'altre, en el llenguatge dels seus textos fundadors, ja que la ignorància és una causa d'intolerància. Però conèixer la religió de l'altre significa molt més que ser informat sobre la seva tradició, i és per això que no es tracta només de parlar de les religions, s'ha de donar la paraula a les religions, cadascuna amb la seva particularitat, a fi d'evitar tot sincretisme, tot reduccionisme. És en aquest sentit que la trobada exigeix:

L'apropament existencial, que és determinant, ja que no es tracta de parlar sobre les religions, sinó d'acollir l'altre que no pensa com jo, que no creu com jo i de comprendre com el que creu el fa viure. Conèixer la religió de l'altre és provar de caminar amb les seves sabates, veure el món tal com ell el veu, fer-se les preguntes de l'altre, penetrar en el sentit que té l'altre de ser un jueu, un cristià o un musulmà, o qualsevol altra cosa. El diàleg, doncs, obre un encontre interpersonal que demana reciprocitat, intercanvi de paraules, escolta, comprensió mútua. No resulta tan fàcil com això, ja que l'encontre és, a la vegada, invitació i provocació; l'altre, de qualsevol tradició que sigui, mai es trobarà al mateix nivell que jo.

Per això, és important afavorir la convivència a l'aula, en un grup, a l'escola. No faltaran les ocasions durant l'any. La celebració de festes religioses és la manera de descobrir les tradicions de l'altre, de deixar caure els prejudicis, d'enriquir-se amb la vida i, potser, la fe de l'altre. També les invitacions a casa d'un amigueta per a celebrar un aniversari, els intercanvis entre famílies amigues o veïnes, on els nens poden compartir jocs i taula, creen lligams d'amistat entre pares, nens i joves. D'aquesta manera, aprenen a conèixer-se i a respectar-se.

Aquest apropament ajuda els joves a aprofundir en l'encontre mitjançant una interrogació mútua a la qual convé educar-los: Qui ets? Què dius de tu mateix? Per què obres així?... Hi ha d'haver una mútua interpel·lació d'intercanvi, d'interfecundació. Tots hem d'aprendre dels altres.

2) El compromís en unes accions concretes

La trobada i el diàleg es duen a terme també en les accions comunes. En una escola d'Estrasburg, els nens jueus, cristians de diferents confessions, musulmans i els qui no tenien cap tradició religiosa, es van ajuntar, durant la Quaresma, per ajudar una llar infantil de nens abandonats a Tunísia. Junts han après a conèixer nens més pobres i han après a compartir.

C. Educar en busca de la veritat

Iniciar el diàleg interreligiós és entendre la qüestió difícil de la veritat que els nens acostumen a fer: On és la veritat? Hi ha alguna religió més vertadera que una altra?

1. "Busqueu-me si voleu viure" (Amós 5,4)

Educar al diàleg interreligiós és educar a la recerca de la veritat, d'una veritat dinàmica, mai posseïda. De fet, la veritat s'aparella amb la recerca, és un camí que tothom pot seguir i al final del qual no arribarem mai, ja que, per essència i per sort, la nostra recerca mai s'acaba.

Educar al diàleg interreligiós és mostrar que cada tradició busca Déu, el més enllà, per camins obscurs, fent marrada, a vegades per atzucacs, sempre dintre de situacions peculiars. La veritat tan sols sorgeix en perspectiva; la coneixem, tal com diu St. Pau, com un mirall poc clar, en enigmes, de manera confusa. (ICo 13,12)

11. Un absolut no pertany a ningú

Un Esperit de Déu obra en totes les religions, cadascuna pot fer sentir la seva veu i proposar un camí a tot home i tota dona que busca.

Totes les tradicions acullen la Paraula de Déu d'una manera diferent; d'aquí prové la importància del diàleg, que esdevé caminar els uns al costat dels altres, pelegrins que s'interpel·len mútuament, i hi ha tants llumets com pelegrins. És així que ens anem comprénent a poc a poc, que anem enriquint la veritat comuna amb la veritat singular de cadascú, aquella que

té a veure amb el seu itinerari, amb la seva experiència, amb la seva confrontació al misteri de Déu, amb el seu encontre amb altres homes, dones i infants.

D. Educar per al diàleg Interreligió per a construir la pau

Educar per al diàleg interreligió és educar per a la recerca de Déu tot seguint el camí de l'encontre entre els creients que mediten la Torà, l'Evangeli, l'Alcorà... No resulta gens fàcil en una societat en què la indiferència religiosa podria desanimar els educadors de bona voluntat.

Dintre dels nostres col·legis i facultats, trobem corrents contradictoris: indiferència, rebuig, la crítica d'aquesta religió i, al mateix temps, qüestions sobre Déu, sobre l'invisible, sobre Peternitat... Ens podríem sensibilitzar en la recerca del sentit de la persona humana, del seu lloc i del seu paper en el món, i des d'allí arribar a l'interrogant sobre les religions que proposen metes.

El que interessa és esperar o fer sorgir preguntes en els joves, no per a donar les respostes, sinó per a introduir-los en el camí de la recerca i de la interrogació mútua. Cal, aleshores, lligar la impaciència del cor amb la paciència del temps i creure que, pel fet d'afavorir l'encontre entre tradicions religioses diferents, podem construir, de mica en mica, un esdevenidor de pau i treballar per al compliment de les promeses bíbliques, promeses de justícia, d'amor, d'unitat i de pau: "Llavors vaig veure un cel nou i una terra nova" (Ap.21,1); "El llop conviurà amb l'anyell, la pantera jaurà amb el cabrit, menjaran junts el vedell i el lleó.... el nen ficarà la mà a l'amagatall de la serp" (Is. 11,6)

En el III Seminari UNESCO sobre la Contribució de les Religions a la Cultura de la Pau, sobre l'educació religiosa en un context de pluralisme i tolerància, diu: "Una educació religiosa, sensible a les diverses cultures d'una societat plural, hauria d'orientar les contribucions i aspiracions i, de vegades, els defectes o l'autocrítica-espirituals i ètiques de les persones religioses. Els ensenyaments religiosos i l'exercici de les consciències individual i col·lectiva solen posar un gran èmfasi en el rebuig de la injustícia ... També caldria prestar atenció a l'eliminació de la violència i de tota mena de discriminació...

D'això es desprén que la contribució de les religions a la pau de la vida pública fa necessaris múltiples esforços educatius per part de l'escola, la universitat, els mitjans de comunicació i altres agents de la societat civil. Totes les tradicions religioses haurien de promoure alternatives a la violència i examinar críticament les maneres com cada tradició ha iniciat a la violència en nom de la religió".

Tal és la nostra esperança.

E. Les religions, actuant juntes per la pau

Les diferents comunitats religioses tenen un poder excepcional quan, juntes, treuen dels seus valors respectius tot allò que les incita a construir la pau. És important adonar-se com, aleshores, donen exemple més enllà de les seves fronteres. Tot creient esta cridat a ser un militant per la pau, i convé explotar aquest potencial.

"Per fidelitat a les nostres tradicions religioses, volem defensar la pau pels camins pacífics de la no-violència ... Abeurant en la profunditat de les nostres tradicions, volem defensar el perdó i no la venjança, la solidaritat i no la indiferència, la justícia i no l'explotació, la recerca conjunta de la veritat des de la particularitat de cada tradició i no l'afirmació excloent de la pròpia veritat.... i fem una crida a les institucions que governen la nostra convivència, als mitjans de comunicació, a tota la societat civil i també, de nou, a les persones i les autoritats religioses, perquè no actuïn per reacció ni per por, perquè no renunciïn a l'esforç crític ni al discerniment pacient que ha de predir tota actuació política o pública. I que, com a resultat de tot això, lluitin

junts per la pau i la convivència al nostre país i al món, no només en aquesta hora difícil sinó en tot moment."

El senyor Ghaleb Bencheikh El Hocine, musulmà, vicepresident de la Conferència mundial de les religions per la pau, ens fa aquesta pregunta: "Hem de tolerar la tolerància o més aviat hem de preferir l'exigència d'amor envers el pròxim diferent?"

Es de sentit comú cridar el món a la tolerància. Millor aprendre a ser tolerància que ser amargat, rancuniós i vindicatiu... No obstant això, la tolerància no és una virtut en si mateixa. És i serà sempre un mínim exigít per portar una vida com cal. I regular les relacions entre les persones, però, en el fons, revela una actitud altiva, condescendent. Implica una relació asimètrica de tolerant a tolerat.

Tolerar és ofendre d'una manera o altra... Tolerem l'altre malgrat la molèstia que la seva presència i la seva diferència ocasionen, però li demanem que s'ho pensi una mica i es converteixi a la nostra veritat i a la idea que tenim d'aquella mateixa veritat.

Tal comportament passiu està molt lluny de l'exigència d'amor, de respecte, d'estimació, de reconeixement i de sol·licitud que ens donen els nostres llibres sagrats respectius.

Si som realistes, ens adonem que hi ha tres pors que hem d'enfrontar:

1. La por de perdre la nostra identitat pel contacte dels que venen, perdre quelcom de nosaltres mateixos a causa d'aquells que arriben a casa nostra. Por de perdre la fe per la "contaminació".
2. La por de perdre els nostres costums i sotmetre a crítica la nostra manera de viure.
3. La por de l'agressió, del terrorisme, de l'atac, de la conquesta.

Això provoca dues menes de reaccions diferents segons els països.

1. El replegament, el gueto (protecció) a les ciutats, es tanca el barri i es posen policies a l'entorn.
2. La croada = contraatac, hem de defensar-nos i, per això, ataquem. Aquest esperit desperta un antisemitisme, busquem un boc emissari, el jueu, el musulmà... tot immigrant.... Defensa contra tot allò que no és cristià que porta una idea de purificació.

Aquestes dues reaccions compliquen l'educació del diàleg interreligiós. Trobem resistències organitzades contra el diàleg interreligiós:

1. Les aliances dolentes. Ens posem d'acord contra un enemic comú. Hi ha un cert deixar-se anar en l'educació familiar. Els religiosos s'entendran per a posar ordre, hi ha massa desordre, tendència d'aliança contra una situació que ens sembla dolenta. En la reunió del Caire sobre la demografia al món, el Vaticà va fer aliança estreta amb l'Àrab Saudita contra les polítiques contraceptives, aliança de circumstàncies. Aquestes aliances negatives van en contra del diàleg interreligiós.
2. La voluntat de "viure junts" que desenvolupa una estratègia, una dinàmica de fraternitat, però que va una mica en totes les direccions.

L'atenció contínua i afectuosa envers l'altre que és a prop i el que està lluny expressa l'amor sense fronteres envers tots els homes, siguin quins siguin.

Del 12 al 18 de desembre de 1994, una reunió organitzada pel Centre UNESCO de Catalunya va concloure amb una declaració sobre "El rol de la religió en la **promoció d'una cultura de la pau**":

«Ens trobem davant d'una crisi que ens podria portar al suïcidi de l'espècie humana o a un nou desvetllament i a una nova esperança. Creiem que la pau és possible. Sabem que la religió no és l'únic remei per a totes les malalties de la humanitat, però que ha de jugar un rol indispensable en aquest moment tan crític." n.

“Les nostres comunitats de fe tenen la responsabilitat d’encoratjar les conductes caracteritzades per la saviesa, la compassió, l’art de compartir, la caritat, la solidaritat i l’amor; i han d’inspirar a cadascú i a tothom per tal que escollim el camí de la llibertat i de la responsabilitat. Les religions han de ser una font d’energia creadora.’ n. 19

“Hem d’afavorir la pau oposant-nos a les tendències d’is individus i de les comunitats que creuen, o que fins i tot ensenyen, que són intrinsecament superiors als altres. Hem de distingir i animar els constructors de la pau no violents... ’ n. 22

‘Arrelats a la nostra fe, volem construir una cultura de la pau... Fem una crida a les diverses religions i tradicions culturals a aplegar esforços i col·laborar amb nosaltres a fi d’extendre el missatge de la pau. » n. 23

Les religions tenen un lloc i un rol important en la nostra societat

“La democràcia i les religions no són incompatibles, ben al contrari (...). Tota religió, pel seu compromís moral i ètic, els valors que defensa, el seu sentit crític i la seva expressió cultural, pot ser un element vàlid de la societat democràtica.’

El mateix Consell d'Europa parla de la responsabilitat de les Esglésies envers la societat i la pau. El seu passat i la seva situació actual marquen els europeus i expliquen les actituds a prendre enfront dels conflictes. No es pot negar el rol de les Esglésies i les religions, d'una manera particular, en l'educació de la consciència política marcada per les relacions Església - Estat. És per això que el Consell d'Europa, que reconeix el treball de les ONG, és molt conscient que cada religió fa la seva aportació al benestar social i li convé sostenir l'acció compromesa entre les religions i les espiritualitats per a promoure, a Europa i al món sencer, la reconciliació. Això, tenint compte la memòria col·lectiva de cada poble.

F. Reptes a ressaltar

El diàleg és un instrument contra la plaga de l'extremisme religiós, però no pot ser sense el diàleg intrareligiós. Hi trobem dificultats perquè, molt sovint, les estructures internes de les religions són inadaptades al diàleg; abans de res, les religions s'han de convertir al diàleg.

No ens podem quedar només en el terreny purament religiós i espiritual. Fa falta anar a les arrels sociopolítiques de la por a la inseguretat, del tancament sobre si mateix, que porten a l'extremisme... L'educació religiosa i interreligiosa no ha de tancar-se en un gueto, sinó que ha de ser intercanvi i cooperació amb tots aquells i aquelles que tenen la missió d'educar a la responsabilitat en una societat pluralista.

Tal com explica John Hulil, de la Universitat de Birmingham, citant el pastor Jean Claude Basset de Genève, l'educador pot recórrer a tres figures: la parella, el testimoni i el pelegrí. La parella, perquè el diàleg amplia el camp de la solidaritat més enllà dels límits de la seva pròpia comunitat. El testimoni, perquè el diàleg interreligiós afavoreix el testimoni recíproc de la fe dels uns i dels altres. El pelegrí, perquè el diàleg invita els creients a no considerar-se mai més com a posseïdors i defensors acreditats de la veritat, sinó més aviat com a pelegrins en busca de la veritat, Déu és l'Absolut que es sobrepassa a tots. És així que el diàleg és l'expressió de la humilitat, que és molt conscient que, si Déu ho sap i ho coneix tot perfectament, nosaltres, els humans, no acabarem mai de conèixer-nos els uns als altres. És un aprenentatge que dura tota la vida.

1. Les religions poden ser un pont de reconciliació. Passos fets a casa nostra

Partint del principi que Europa no pot reduir-se a la seva dimensió econòmica i que la dimensió cultural i religiosa és essencial per al diàleg amb el sud del Mediterrani, la comissió Europea va organitzar una reunió informal de diàleg on va reunir representants de l'Islam, del judaisme i del cristianisme. Aquesta trobada va tenir lloc a Toledo, en col·laboració amb la Comissió dels Episcopats de la Comissió Europea (COMECE) i del European Ecumenical Community Church and Society (EECCS).

Al voltant de la Conferència curomediterrània que, a Barcelona, al novembre 1995, havia de reactivar un procés de cooperació política, econòmica i cultural a escala de tota la conca mediterrània, aquesta trobada, la primera a Europa, ha portat a reflexionar sobre tres qüestions importants: les religions i el projecte de societat mediterrània per al futur, les religions com a pont de reconciliació entre els pobles i el rol de les dones en les tres religions monoteistes.

1.1 Resposta de les religions

Després de l'assassinat del primer ministre d'Israel, màrtir de la pau, el tema de la reconciliació va ser el centre dels intercanvis. Els participants van adreçar dos missatges principals als responsables polítics. Primer, les societats europees han de qüestionar-se sobre la part que els toca en la implantació de la justícia, la millora de l'acolliment dels emigrants, la lluita contra la bossa de pobresa, la promoció de la societat civil, la presentació feta pels mitjans de comunicació de la imatge de les societats musulmanes, així com del fet religiós en general.

Si les religions han de donar exemple de reconciliació i si hem de recórrer al sentit de responsabilitat de les religions i a la seva saviesa, al mateix temps hem de reconèixer la dimensió espiritual de les seves respostes a les preguntes sobre la identitat i l'alteritat.

En les diferents religions, les dones tenen un paper central en l'evolució de les societats civils a l'entorn del Mediterrani i es fan garants d'una certa estabilitat de pau. Al mateix temps, amb vel o no, les dones, en les estructures religioses, són generalment apartades de les funcions principals.

1.2. Xarxa transmediterrània

Els participants van projectar dues pistes dinàmiques de cara al conjunt de la societat civil, política i religiosa: la importància d'una escolta més atenta en el si de la parella i dintre la societat, de posar tots els mitjans jurídics d'igualtat d'oportunitats i una reflexió intrareligiosa i interreligiosa, i també entre les religions i els humanismes, reflexió centrada sobre la interpretació de textos fonamentals.

En concret, el desenvolupament d'aquest diàleg haurà de ser animat per la creació d'una xarxa transmediterrània radiant que relacioni uns centres de recerca la autònoms o que en crei de nous. Aquesta xarxa hauria de tenir mitjans de comunicació i de traducció que facilitessin la difusió de textos, de recursos pedagògics nous de cara a l'ensenyament de les religions, i l'hospitalitat intel·lectual dels creients, de professors i estudiants per tot el Mediterrani.

G. Experiència després d'uns anys de diàleg interreligiós

1. Trobar-se, una idea que va per bon camí

És molt enriquidor que totes les religions sentin la necessitat d'unir els seus esforços per a construir la pau. És bo trobar-se per a pregar, tots junts, per la pau. No fem la mateixa pregària, sinó que preguem els uns al costat dels altres. No volem perdre la nostra identitat i fondre totes

les religions en una sola religió, no seria bo, però, amb les altres religions, tots podem portar el nostre anhel de viure junts

Sentim que les diverses famílies espirituals poden donar sentit al comportament de les societats. Hi ha declaracions comunes de responsables religiosos. Són intervencions a favor de la pau, contra el racisme i l'exclusió. Si tenim fe en un Déu Pare de tots els homes i en l'obra de l'Esperit en cadascun d'ells, la trobada amb un altre creient no és un risc, sinó una sort. És un alé d'oxigen que ens obliga a precisar les nostres pròpies conviccions. Quan dialogo amb un altre creient, no em sento menys cristiana, sinó cristiana d'una altra manera. La nostra fe necessita ser qüestionada per a créixer.

La trobada es fa més difícil amb els fonamentalistes. Es tracta de trobar camins d'escolta. Cal escoltar més i parlar menys. Hi ha unes regles per al diàleg: s'hi ha d'anar amb la convicció que tenim tanta riquesa per rebre com per donar. El nostre objectiu no és de convertir l'altre, sinó de convertir-nos cadascú de nosaltres. Si hi ha estimació recíproca, és un senyal que Déu hi és present. Déu es dona a tots els qui acceptem acollir-lo. La diversitat de les religions és com els colors de l'arc de Sant Martí, són totes necessàries perquè sigui bonic.

H. conclusió

“El principal objectiu del diàleg no ha de ser mai únicament la comprensió mútua, sinó el canvi. Ara que anem deixant el cristianisme darrere nostre i entrem en la fase de cristianisme, hem de mirar que les religions abandonin les seves característiques competitives i ajudar-les a cooperar juntes per al benestar de tota la humanitat.”

Tots els educadors tenim la missió de fer que els homes i les dones descobreixin que han de viure junts i relacionar-se. Vivim en un context complex de violència, terrorisme, rebuig de l'altre. Tot això fa que el diàleg intercultural i interreligiós sigui molt necessari i indispensable. No hi haurà pau al món sense la pau entre les religions. ***“El diàleg necessita ser preparat i preparar, la qual cosa significa educar.”***

La pau no és tan sols la "no-guerra", sinó també els drets de l'home, desenvolupament de la terra, l'entorn i l'educació a la PAU.

“Els homes i dones necessitem tenir conviccions fermes. Però ja que vivim en comunitat, hem de vetllar més que mai perquè aquestes conviccions no condueixi a comportaments d'exclusió.

És fonamental que compreguem que, si tothom és igual en dignitat, ens distingim els uns dels altres pels nostres talents, per les nostres creences, per les nostres idees, i que aquesta diferència és per a cadascú, i també per a la nostra civilització, una font de riquesa. El món és com un tapís immens en què cada u té el seu color, la seva veu, la seva funció. En això, precisament, consisteix el repte del diàleg: acceptar que un no posseeix la veritat absoluta i que, per tant, l'altre ha de ser respectat en allò que creu, pensa i diu, mentre no vulneri els drets de tot ésser humà. Esforçar-se constantment a practicar aquesta virtut és començar veritablement a treballar per la pau.

Nosaltres, educadors creients cristians, hem rebut el manament de Jesús d'anar a l'encontre de tot home i de tota dona per a comunicar el seu missatge, que és la Bona Nova del Senyor. Per això, en l'essència d'aquest anar a l'encontre de tota persona es troba el diàleg. En tant que Església, hem de mantenir un diàleg constant amb el món, amb la cultura, amb cada persona, com Jesús ho va fer amb la Samaritana. Tal com diu el Vaticà 11: "Crist manifesta plenament l'home a l'home mateix i li descobreix la sublimació de la seva vocació".

Ben convençuts, tenim el deure de donar a conèixer que les religions són beneficioses per la humanitat: no maten, sinó que ensenyen a estimar.